

1857 తిరుగుబాటు మరియు దాని ప్రభావం

1857 తిరుగుబాటు భారతదేశంలోని బ్రిటీష్ సామ్రాజ్య పునాదులకు కదిలించింది. 1857 తిరుగుబాటు భారతదేశంలోని బ్రిటీష్ ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ పాలనకు వ్యతిరేకంగా విస్తృతమైన, కానీ విజయవంతం కాని తిరుగుబాటు. 1857 తిరుగుబాటు మే 10, 1857న మీరట్‌లో సిపాయిల తిరుగుబాటుగా ప్రారంభమైంది. బ్రిటీష్ అధికారులకు వ్యతిరేకంగా బెంగాల్ ప్రెసిడెన్సీలో సిపాయిలు దీనిని ప్రారంభించారు. 1857 తిరుగుబాటు ఎక్కువగా ఉత్తర మరియు మధ్య భారతదేశంలోని కొన్ని ప్రాంతాలకే పరిమితమైంది. 1857 సిపాయిల తిరుగుబాటుగా ప్రారంభమైంది, కానీ చివరికి ప్రజా తిరుగుబాటుగా మారింది. ఈ కథనంలో 1857 తిరుగుబాటు కి సంబంధించిన పూర్తి వివరాలను అందిస్తున్నాము.

1857 తిరుగుబాటుకు కారణాలు

తిరుగుబాటు చాలా విస్తృతమైనది, ఒక్క కారణం మాత్రమే దానిని సంభవించడాన్ని సమర్థించలేదు. 1857 తిరుగుబాటుకు వివిధ కోణాలలో అనేక కారణాలు ఉన్నాయి. కొన్ని ముఖ్యమైన కారణాలు క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:

ఆర్థిక కారణాలు

- రైతులు మరియు జమీందార్లు భూమిపై అధిక పన్నులు మరియు కంపెనీ అనుసరించిన ప్రజావ్యతిరేకమైన రెవెన్యూ సెటిల్‌మెంట్‌తో ఆగ్రహం చెందారు. ఈ సమూహాలలో చాలా మంది భారీ ఆదాయ డిమాండ్‌లను తీర్చలేకపోయారు మరియు రుణదాతలకు వారి రుణాలను తిరిగి చెల్లించలేరు, చివరికి వారు తరతరాలుగా కలిగి ఉన్న భూములను కోల్పోయారు. దీని వల్ల గ్రామీణ ప్రాంత అప్పులు తీరుతున్నాయి.
- పెద్ద సంఖ్యలో సిపాయిలు రైతు వర్గానికి చెందినవారు మరియు గ్రామాలలో కుటుంబ సంబంధాలు కలిగి ఉన్నారు, కాబట్టి రైతుల మనోవేదనలు కూడా వారిని ప్రభావితం చేశాయి.
- ఇంగ్లండ్‌లో పారిశ్రామిక విప్లవం తరువాత, భారతదేశంలోకి బ్రిటీష్ ఉత్పాదక వస్తువుల ప్రవాహం జరిగింది, ఇది పరిశ్రమలను, ముఖ్యంగా భారతదేశంలోని వస్త్ర పరిశ్రమను నాశనం చేసింది మరియు తద్వారా సామూహిక నిరుద్యోగం ఏర్పడింది. బ్రిటీష్ పాలన చేతివృత్తుల వారికి మరియు చేతివృత్తుల వారికి కష్టాలను తెచ్చిపెట్టింది.

Join Telegram
channel to the get
latest news

APPSC/TSPSC Sure shot Selection Group

సైనిక కారణాలు

- భారతదేశంలోని బ్రిటీష్ దళాలలో 87% కంటే ఎక్కువ మంది భారతీయ సిపాయిలు ఏర్పడ్డారు, కానీ బ్రిటీష్ సైనికుల కంటే తక్కువ స్థాయికి చెందినవారుగా పరిగణించబడ్డారు. ఒక భారతీయ సిపాయికి అదే ర్యాంక్ ఉన్న యూరోపియన్ సిపాయి కంటే తక్కువ జీతం ఇవ్వబడింది. వారు తమ ఇళ్లకు దూరంగా ఉన్న ప్రాంతాల్లో సేవ చేయాల్సిన అవసరం ఏర్పడింది.
- 1856లో లార్డ్ కానింగ్ జనరల్ సర్వీసెస్ ఎన్‌లిస్ట్‌మెంట్ యాక్ట్‌ను జారీ చేశాడు, దీని ప్రకారం సిపాయిలు సముద్రం మీదుగా ఉన్న బ్రిటీష్ భూమిలో కూడా సేవ చేయడానికి సిద్ధంగా ఉండాలి.

రాజకీయ కారణాలు

- సబ్జీడరి అలయన్స్ : బ్రిటీష్ ప్రాదేశిక విలీన విధానం పెద్ద సంఖ్యలో పాలకులు మరియు ముఖ్యుల స్థానభ్రంశంకు దారితీసింది. సబ్సేడరీ అలయన్స్ మరియు డాక్ట్రీన్ ఆఫ్ లాప్స్ విధానాలను తీవ్రంగా వర్తింపజేయడం సమాజంలోని పాలక వర్గాలకు ఆగ్రహం తెప్పించింది. తమ స్వాతంత్ర్యాన్ని కోల్పోయినట్లు భావించే ఆ ప్రాంతాలలో అసంతృప్తి మరియు అసంతృప్తి ముఖ్యంగా బలంగా ఉన్నాయి.
- డాక్ట్రీన్ ఆఫ్ లాప్స్: లార్డ్ డల్హౌసీ యొక్క డాక్ట్రీన్ ఆఫ్ లాప్స్ యొక్క ఆచరణాత్మక అనువర్తనం నేరుగా ప్రభావితమైన రాష్ట్రాల్లో అపూర్వమైన అసంతృప్తిని సృష్టించింది.
- రాచరిక రాష్ట్రాల విలీనము: ఈస్టిండియా కంపెనీ తన పూర్వపు మిత్రదేశాలను కూడా విడిచిపెట్టలేదు. నవాబ్ వాజిద్ అలీ షా రాష్ట్రాన్ని తప్పుగా నిర్వహిస్తున్నాడనే సాకుతో అవధి యొక్క స్థానిక రాష్ట్రాన్ని డల్హౌసీ 1856లో విలీనం చేసింది.
- రాణి లక్ష్మీబాయి దత్తపుత్రుడు రూన్సీ సింహాసనంపై కూర్చోవడానికి అనుమతి లేదు. దుష్పరిపాలన సాకుతో లార్డ్ డల్హౌసీ అవధీని స్వాధీనం చేసుకోవడం వల్ల వేలాది మంది ప్రభువులు, అధికారులు, రిటైన్లు మరియు సైనికులు ఉపాధి కోల్పోయారు. ఈ చర్య విధేయ రాష్ట్రమైన అవధీని అసంతృప్తి మరియు కుట్రలకు కేంద్రంగా మార్చింది.
- పెన్షన్ సస్పెన్షన్: కొంతమంది భారతీయ చీఫ్ల పెన్షన్లను నిలిపివేయడం

పరిపాలనా కారణాలు

- ప్రయోజనాలు మరియు అధికారాల నష్టం: ఒకప్పుడు ఆర్థికంగానూ, సామాజికంగానూ అధికారాలను అనుభవించిన భారతీయ కులీనులు ఇప్పుడు ఈస్టిండియా కంపెనీ విలీన విధానం ద్వారా అటువంటి అధికారాలను కోల్పోయారు.
- హయ్యర్ అడ్మినిస్ట్రేటివ్ పోస్టుల నుండి భారతీయులను మినహాయించడం: కొత్త పరిపాలనా యంత్రాంగంలో భారతీయులు పౌర మరియు సైనిక విభాగాలలో అన్ని ఉద్యోగాల నుండి మినహాయించబడ్డారు. బ్రిటీష్ పరిపాలనలోని అన్ని ఉన్నత పదవులు భారతీయులకు మినహాయించి ఆంగ్లేయులకు రిజర్వ్ చేయబడ్డాయి.

సామాజిక మరియు మతపరమైన కారణాలు

- భారతదేశంలో వేగంగా విస్తరిస్తున్న పాశ్చాత్య నాగరికత దేశమంతటా ఆందోళన కలిగించే అంశం.
- 1850లో ఒక చట్టం క్రైస్తవ మతంలోకి మారిన హిందువు తన పూర్వీకుల ఆస్తులను వారసత్వంగా పొందేందుకు అనుమతించింది.
- భారతీయులను క్రైస్తవ మతంలోకి మార్చాలని ప్రభుత్వం యోచిస్తోందని ప్రజలు విశ్వసించారు.
- సతీ మరియు ఆడ శిశువాత్య వంటి ఆచారాల రద్దు మరియు వితంతు పునర్వివాహాలను చట్టబద్ధం చేసే చట్టం స్థాపించబడిన సామాజిక నిర్మాణానికి ముప్పుగా భావించబడింది.

తక్షణ కారణం

- భారతదేశంలో 1857 తిరుగుబాటు చివరికి గ్రీజు కాత్రిడ్ల సంఘటనపై చెలరేగింది.
- కొత్త ఎన్ఫీల్డ్ రైఫిల్స్ కాత్రిడ్లకు ఆవులు మరియు పందుల కొవ్వుతో జిడ్డు ఉందని ఒక పుకారు వ్యాపించింది.
- ఈ రైఫిళ్లను లోడ్ చేయడానికి ముందు సిపాయిలు కాత్రిడ్లపై ఉన్న కాగితాన్ని కొరికి వేయాలి. హిందూ మరియు ముస్లిం సిపాయిలు ఇద్దరూ వాటిని ఉపయోగించడానికి నిరాకరించారు.

1857 తిరుగుబాటు నాయకులు

స్థానికంగా తిరుగుబాటుకు వివిధ నాయకులు నాయకత్వం వహించారు. వాటిలో ప్రధానమైనవి:

- లక్నో - బేగం హజ్రత్ మహల్
- కాన్పూర్ - నానా సాహెబ్
- ఢిల్లీ - బహదూర్ షా II
- రూన్సీ - లక్ష్మీ బాయి
- బీహార్ - కున్వర్ సింగ్

1857 తిరుగుబాటు వైఫల్యానికి కారణాలు

- బ్రిటిష్ వారి సైనిక ఆధిపత్యం: తిరుగుబాటుదారుల ఓటమికి మరో ప్రధాన కారణం ఆయుధాలలో బ్రిటిష్ ఆధిపత్యం. బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యవాదం, ప్రపంచవ్యాప్తంగా దాని శక్తి యొక్క ఉచ్చస్థితిలో మరియు చాలా మంది భారతీయ యువరాజులు మరియు ముఖ్యుల మద్దతుతో, తిరుగుబాటుదారులకు సైనికంగా చాలా బలంగా ఉంది.
- భారతీయుల మధ్య ఐక్యత లేకపోవడం: బెంగాల్ సైన్యంలోని సిపాయిలు తిరుగుబాటు చేస్తున్నప్పుడు, పంజాబ్ మరియు దక్షిణ భారతదేశంలోని కొంతమంది సైనికులు ఈ తిరుగుబాటులను అణిచివేసేందుకు బ్రిటిష్ వారి పక్షాన పోరాడారు.
- సమర్థవంతమైన నాయకత్వం లేదు: తిరుగుబాటుదారులకు సమర్థవంతమైన నాయకుడు లేరు. నానా సాహెబ్, తాంతియా తోప మరియు రాణి లక్ష్మీబాయి వీర నాయకులు అయినప్పటికీ, వారు మొత్తం ఉద్యమానికి సమర్థవంతమైన నాయకత్వాన్ని అందించలేకపోయారు.
- పరిమిత వనరులు: తిరుగుబాటుదారులకు పురుషులు మరియు డబ్బు పరంగా వనరులు లేవు. మరోవైపు ఆంగ్లేయులు భారతదేశంలో పురుషులు, డబ్బు మరియు ఆయుధాల స్థిరమైన సరఫరాను పొందారు.

1857 తిరుగుబాటు ప్రభావం

- కంపెనీ పాలన ముగింపు: 1857లో జరిగిన మహా తిరుగుబాటు ఆధునిక భారతదేశ చరిత్రలో ఒక ముఖ్యమైన మైలురాయి. తిరుగుబాటు భారతదేశంలో ఈస్టిండియా కంపెనీ పాలనకు ముగింపు పలికింది.
- బ్రిటిష్ క్రౌన్ యొక్క ప్రత్యక్ష పాలన: భారతదేశం ఇప్పుడు బ్రిటిష్ క్రౌన్ యొక్క ప్రత్యక్ష పాలన కిందకు వచ్చింది. అలహాబాద్ లోని దర్బార్ లో లార్డ్ కానింగ్ 1858 నవంబర్ 1న రాణి పేరిట విడుదల చేసిన ప్రకటనలో దీనిని ప్రకటించారు. భారత పరిపాలనను బ్రిటిష్ పార్లమెంటు స్వాధీనం చేసుకుంది. దేశ పరిపాలన మరియు పరిపాలనను నిర్వహించడానికి భారతదేశ కార్యాలయం సృష్టించబడింది.
- పరిపాలనాపరమైన మార్పులు ప్రవేశపెట్టబడ్డాయి: గవర్నర్ జనరల్ కార్యాలయం వైస్రాయ్ తో భర్తీ చేయబడింది. భారత పాలకుల హక్కులు గుర్తించబడ్డాయి.
- ది డాక్ట్రీన్ ఆఫ్ లాప్స్ రద్దు చేయబడింది. చట్టబద్ధమైన వారసులుగా కొడుకులను దత్తత తీసుకునే హక్కు ఆమోదించబడింది.
- సైనిక పునర్వ్యవస్థీకరణ: బ్రిటిష్ అధికారుల మరియు భారతీయ సైనికుల నిష్పత్తి పెరిగింది కానీ ఆయుధశాల ఆంగ్లేయుల చేతుల్లోనే ఉంది. బెంగాల్ సైన్యం ఆధిపత్యాన్ని అంతం చేయడానికి ఇది ఏర్పాటు చేయబడింది.
- మత సహనం: భారతదేశ ఆచారాలు మరియు సంప్రదాయాలపై తగిన శ్రద్ధ చూపబడింది.
- తిరుగుబాటు ఆశించిన లక్ష్యాన్ని సాధించడంలో విఫలమైనప్పటికీ, అది భారత జాతీయవాదానికి బీజాలు వేసింది.

బ్రిటిష్ ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ సామ్రాజ్యవాద విధానాలకు వ్యతిరేకంగా పోరాడిన వలసవాద వ్యతిరేక ఉద్యమం 1857 తిరుగుబాటు భారత చరిత్రలో జరిగిన ఒక ముఖ్యమైన సంఘటన. ఇది పరిమిత మార్గంలో ఉన్నప్పటికీ, ఉమ్మడి కారణం కోసం భారతీయ సమాజంలోని అనేక వర్గాలను ఏకం చేసింది. తిరుగుబాటు ఆశించిన లక్ష్యాన్ని సాధించడంలో విఫలమైనప్పటికీ, భారత జాతీయవాదానికి బీజాలు వేసింది.

Read More:

[దండి మార్చ్ | జాతీయ ఉప్పు సత్యాగ్రహం](#)

[క్విట్ ఇండియా ఉద్యమం 1942](#)

[స్వదేశీ ఉద్యమం](#)

[దక్షిణ భారతదేశంలో సంస్కరణ ఉద్యమాలు](#)

[భారత జాతీయ ఉద్యమం దశలు 1857-1947](#)

[సహాయ నిరాకరణ ఉద్యమం \(1920\)](#)

<u>జలియన్ వాలా బాగ్ ఊచకోత</u>	<u>భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ సమావేశాలు 1885 నుండి 1947</u>
<u>భారతదేశంలో జాతీయవాదం</u>	<u>భారతదేశంపై బ్రిటిష్ వారి దండయాత్ర</u>
<u>పానిపట్ యుద్ధం</u>	<u>భారతదేశ చరిత్రలో ముఖ్యమైన యుద్ధాల జాబితా</u>
<u>ఆధునిక భారతదేశ చరిత్రలో ముఖ్యమైన వ్యక్తులు</u>	<u>ప్రాంతీయ పత్రికా చట్టం</u>

మరింత చదవండి:

తాజా ఉద్యోగ ప్రకటనలు	<u>ఇక్కడ క్లిక్ చేయండి</u>
ఉచిత స్టడీ మెటీరియల్ (APPSC, TSPSC)	<u>ఇక్కడ క్లిక్ చేయండి</u>
ఉచిత మాక్ టెస్టులు	<u>ఇక్కడ క్లిక్ చేయండి</u>